

# TANKOVÉ A AUTOMOBILNÍ TECHNICKÉ ZABEZPEČENÍ TAKTICKÉHO CVIČENÍ

Vysoký stupeň motorizace a technizace vojsk, zvyšování technické dokonalosti a tím i složitosti tankové a automobilní techniky ve spojitosti s novými způsoby vedení bojové činnosti vytváří také nové, velmi složité podmínky pro tankové a automobilní technické zabezpečení, zvláště pak v počátečním období války.

Vyděme-li z předpokladu rychlého vývoje situace k válečnému konfliktu a k jeho zahájení, možnosti použití klasických i jaderných prostředků k vyřazení průmyslových objektů nebo celých oblastí, komunikačních uzlů, vytváření širokých zamořených pásem na teritoriu státu apod., pak dojdeme k závěrům, že jedním z hlavních zdrojů obnovení bojeschopnosti bojujících vojsk, zejména v prvních dnech války bude technika opravená prostředky útvarů a svazků a vrácená do sestavy bojujících jednotek.

Půjde o nutnost řešení značného okruhu otázek v působnosti nejen technických orgánů ale také velitelů, náčelníků druhů vojsk, štábů politických a týlových pracovníků. Vyžaduje vysoký stupeň organizační a metodické ujasněnosti problematiky cvičení vojsk a materiálního zabezpečení.

Zásadní význam pro završení tohoto procesu v míru pak má polní příprava a v jejím rámci zejména divizní taktická cvičení.

Své úvahy dávám k zamyšlení těm orgánům kteří připravují a řídí problematiku TATZ v rámci těchto cvičení a s určitou redukcí i plukovních taktických cvičení. Protože vycházejí z poměrně dlouhodobého sledování této problematiky, mohou sloužit k zamyšlení i těm, kteří TATZ realizují, tj. cvičícím orgánům tankové a automobilní služby obou stupňů.

## **Příprava taktického cvičení vševojskové divize v oblasti tankového a automobilního technického zabezpečení**

Základním předpokladem pro další reálnou činnost při cvičení je **ujasnění a stanovení učebních cílů** technického zabezpečení. Přitom vycházíme zejména z těchto údajů a skutečností:

- tématu cvičení a učebních cílů stanovených pro divizi jako celek,
- rozsahu cvičících vojsk a předpo-

kládaného počtu vyváděné tankové a automobilní techniky, vyprošťovacích a dílenských prostředků,

- konkrétního stupně připravenosti cvičících orgánů služby, prostředků zabezpečení a stavu vyváděné techniky na cvičení,

- závěrů polní přípravy v předcháze-

jícím období, zejména pak plukovního a posledního divizního taktického cvičení,

— pokynů nadřízeného orgánu tankové a automobilní služby pro TATZ v polní přípravě v daném výcvikovém roce,

— prostorových časových a povětrnostních podmínek.

Při stanovení učebních cílů se zásadně vyhýbáme obecným formulacím pro jednotlivé cvičící stupně, podložených konkrétními úkoly a opatřeními pro celý průběh cvičení. Rovněž hodnocení cvičení v oblasti tankového a automobilního technického zabezpečení musí zcela jasně a zřetelně na stanovené cíle reagovat.

Z hlediska dosažení potřebné konkrétnosti cílů, jejich realizace v průběhu cvičení i reálného hodnocení je nejvhodnější rozdělit je do několika skupin, např. pro technické funkcionáře dílenské a vyřezávací prostředky, pro vyvedená vojska apod.

V závislosti na prostorových a časových podmínkách a personálním zabezpečení řízení cvičení můžeme stanovit i zkušební cíle. Cvičení může sloužit k ověření a dalšímu rozpracování některých prvků nebo úseků tankového a automobilního technického zabezpečení.

Prvním dokumentem, který by měl na stanovené cíle velmi reálně reagovat je příspěvek do organizačních pokynů toho velitele, který přípravu a celé cvičení řídí.

Víme, že uplatnění promyšlených reálných opatření k přípravě štábů vojsk, technických orgánů, prostředků a vyváděné techniky můžeme si již v této fázi připravit předpoklady pro efektivní řídicí činnost v průběhu další přípravy i celého průběhu cvičení.

V části organizačních pokynů, které obsahují úkoly a opatření v přípravě štábů a vojsk, můžeme se v souladu se stanovenými cíli opírat o zásady nového předpisu Tankové a automobilní technické zabezpečení vojsk Tank-1-1, předpisů Aut-6-1, Tank-6-4, vyhlášky FMV č. 100/75, RMNO č. 8/76, odborných instrukcí MNO-TAS, zejména č. 17/78 apod.

Poukázáním na jednotlivé statě nebo části předpisů můžeme se vyhnout širokému rozpracování úkolů a přitom využít autority předpisu, potvrzené autoritou velitele, který pokyny vydává.

V části, která se týká vlastního technického zabezpečení, ve směru k rozsahu a přípravě vyváděné techniky, budeme zásadně vycházet z RMNO č. 010/77, předpisu Tank-1-1, odborných instrukcí náčelníka TAS MNO, pokynů velitele řídicího cvičení a nadřízeného odborného náčelníka. Z hlediska některých dalších potřeb

bude vhodné upřesnit základní rozsah vyváděných dílenských a vyřezávacích prostředků, tankového a automobilního materiálu apod. Poslední divizní taktická cvičení ukázala, že je nutné v organizačních pokynech stanovit v součinnosti se spojovacími orgány prostředky do sítě technického zabezpečení, zejména na stupni vševojskového pluku. Tím se podstatně zjednoduší situace zejména mladých ZVT na plucích při uplatňování svých požadavků na zabezpečení spojení a vytvoří se i předpoklady odpovídajícího spojení v průběhu cvičení. Cvičícího ZVT divize vedeme k tomu, aby svým odborným nařízením upřesnil i způsob spojení mezi stupněm prapor — pluk.

V technické části organizačních pokynů vedeme opatření k zabezpečení prací na technice po návratu ze cvičení. Při vyžadování harmonogramů ošetřování, individuálních plánů apod. je ovšem nutné již v těchto pokynech (na základě upřesnění velitele řídicího cvičení) stanovit časový rozsah pro uvedení techniky a prostředků do bojové pohotovosti a vysoké provozní spolehlivosti.

Na základě stanovených cílů pro TATZ a vševojskového plánu cvičení zpracujeme **dílčí plán cvičení** příslušného náčelníka tankové a automobilní služby.

Rozsah tohoto řídicího, a jak praxe ukazuje velmi účelného dokumentu samozřejmě ovlivní časové možnosti zpracovatelů, ale v podstatě půjde o dva základní podklady — textový a grafický plán.

**V textové části plánu** bude účelný tento obsah:

1. Téma cvičení, učební cíle, učební úkoly vyvedených vojsk a prostředků.

2. Časový průběh cvičení a jeho obsah.

3. Reálné podklady o vyváděné technice na cvičení a prostředcích pro řízení cvičení:

— počty a provozní charakteristika vyváděné techniky na cvičení,

— plánovaný proběh km na cvičení, charakteristika stavu čerpání provozních norem u cvičící divize,

— počty a charakteristika vyváděných prostředků TATZ,

— přehled o vyvážených zásobách tankového a automobilního materiálu.

4. Cvičné podklady pro řízení:

— cvičné počty příslušné vševojskové divize,

— přehled o cvičných počtech a charakteristiky prostředků technického zabezpečení,

— charakteristika prostředků armády a frontu v útočném pásmu divize,

— charakteristika teritoriálních prostředků v pásmu divize na vlastním území i území nepřítele,

— rozehra ztrát tankové a automobilní techniky v jednotlivých údobích a etapách bojové činnosti a další kalkulační údaje,

— odborná nařízení náčelníka služby (výpisy z odborného nařízení) pro jednotlivá období (úkoly) cvičení,

— předpokládané obsahové zaměření návrhů cvičících technických orgánů, předběžných a odborných nařízení, rozkazů a hlášení, příspěvků do týlových rozkazů apod.,

— obsahové zaměření součinnosti cvičících orgánů služby v rámci štábů k zabezpečení cílů v jednotlivých obdobích cvičení,

— doplňkové údaje pro řízení (zásady násilného překonávání vodních toků, obnovení bojeschopnosti po použití ZHN nepřitelem apod.) včetně grafického vyjádření (náčrty, schémata).

5. Podklady pro doplnění a upřesnění příspěvků do námětu pro cvičení (zejména v případě operačních skoků).

6. Plán přípravy a řízení rozhodčí služby.

7. Osnova rozboru cvičení (do vševojskového rozboru a odborného rozboru náčelníka služby).

8. Doplňující a upřesňující nařízení, podklady a údaje pro cvičící vojska v etapě přípravy na cvičení.

**Na mapě** je z hlediska efektivního a reálného řízení účelné zdůraznit:

— téma, učební cíle cvičení, rozsah cvičících vojsk,

— obsah a úkoly v jednotlivých časových etapách cvičení (zpravidla formou textu v tabulkách),

— potřebné údaje o vševojskové situaci a úkolech cvičení (graficky),

— úkoly TATZ v jednotlivých etapách (nebo po úkolech divize) — graficky a případně upřesnění textem v tabulce u příslušného úkolu,

— zámysl manévru prostředky TATZ armády a frontu, pokud tyto působí v pásmu divize,

— teritoriální prostředky TATZ,

— využitelné prostředky pro opravny TAT na území nepřítele,

— grafické prostorové rozložení ztrát tankové a automobilní techniky.

Jedním ze zásadních dílčích dokumentů je **přehled o časovém průběhu a obsahové náplni** jednotlivých období cvičení. Při dostatku času je vhodné v první části vymezit období časově, charakterizovat základní vševojskový obsah a stanovit hlav-

ní učební úkoly v oblasti TATZ. Ve druhé (tabulkové) části uvedeme řídicí a výkonnou činnost ke splnění stanovených úkolů. Chronologicky, v kratších časových termínech, vázaných zpravidla na dílčí vševojskové úkoly uvedeme do vzájemné souvislosti obsah daného vševojskového úkolu, úkolu TATZ, předpokládané činnosti cvičících technických orgánů a činnosti řídicího funkcionáře služby. Tyto zásady můžeme vyjádřit graficky. V krajním případě můžeme využít vševojskový plán cvičení, graficky doplněný a upravený pro potřeby řízení v oblasti tankové a automobilní služby.

Podstatný v tomto dokumentu bude obsah činnosti cvičících technických orgánů. Zde je vhodné naznačit reakci na vývoj vševojskové i technické situace a opatření ke splnění stanovených cílů. To však předpokládá v součinnosti s operačními pracovníky si rozehráti jednotlivé situace v několika variantách a naznačit optimální varianty technického řešení. Složitá situace vznikne zejména při časových taktických nebo operačních skocích. Zde je výhodné vyplnit časovou mezeru vlastní pravděpodobnou rozehrou a mít k dispozici všechny údaje a podklady pro cvičící k pokračování v činnosti. Ovšem ne vždy budeme mít dostatek času na podrobné rozpracování těchto otázek. Přesto by měl tento dokument umožnit porovnávat činnost cvičících se zámyslem zpracovatele, posuzovat tuto činnost, usměrňovat a v závěrech i hodnotit.

Reálné podklady o vyváděné technice a prostředcích TATZ jsou u tankové techniky v podstatě určeny RMNO č. 010/77, u ostatní techniky záleží na zkušenostech, odborných a taktických znalostech, abychoh určili správné proporce k odpovídajícímu zabezpečení činnosti vojsk. Přesná znalost a respektování RMNO č. 010/77, důsledné promyšlení komplexních potřeb vojsk z hlediska počtů vyváděné techniky a uplatnění potřebných údajů již v organizační směrnici řídicího cvičení do značné míry může zabránit změnám v počtech techniky a jejím zabezpečení.

Z hlediska spotřeby provozních norem je (vedle stanovení předpokládaného průběhu kilometrů v souladu s RMNO č. 010/77) účelné zpracovat si **charakteristiku stavu čerpání provozních norem** tankové techniky u cvičící divize před cvičením, v průběhu cvičení a po cvičení. Charakteristiku zpracujeme samostatně pro jednotlivé druhy a typy techniky podle jejich zařazení ve skupinách provozní, uložené a průběhem a uložené techniky. V závěrech si vyhodnotíme stav v procentech.

tuálním čerpání provozních norem, včetně opatření k jejich sladění s plánem. V závislosti na čase je vhodné tuto charakteristiku zpracovat i pro automobilní techniku zejména pro tu, kde jsou náznaky nepřiměřeného stavu.

Prostředky technického zabezpečení vyvádíme k zabezpečení v podstatě dvou hlavních úkolů. K zabezpečení cílů v přípravě technických orgánů a specialistů vyprošťovacích dilenských jednotek a k reálnému zabezpečení vyvedené techniky na cvičení. Z tohoto hlediska volíme optimální počty i skladbu vyváděných prostředků a stanovíme i hlavní zásady pro zabezpečení jejich efektivní činnosti. Vedle vyprošťovací a opravářské činnosti, vzniklé z potřeb provozu při vlastním cvičení, je účelné vytvářet v plánovaných shromaždištích poškozené techniky, popř. předpokládaných hnízdech poškozené techniky opravný fond z techniky poškozené i mimo rámec cvičení. Vhodnou doplňkovou formou těchto druhů činnosti jsou supponované opravy na předem vybrané technice. I tyto způsoby činnosti můžeme zabezpečit včas vhodným uplatněním v organizačním nařízení řídicího cvičení.

Zvláštní pozornost zasluhuje zpracování **odborných nařízení** pro podřízené cvičící stupně a příspěvku do námětu cvičení. Tyto podklady budou nutit cvičící určitým způsobem v závislosti na znalostech, zkušenostech, různých pomůckách apod. reagovat na zadané problémy a tím také určovat hloubku promyšlení a procvičování jednotlivých cílů a úkolů cvičení. Zásadní význam má především první odborné nařízení po časových skocích v taktické a operační situaci. Tato nařízení připravíme kvalitně a v plném rozsahu. Ostatní můžeme připravit rámcově a budeme je doplňovat a upřesňovat v závislosti na vývoji bojové činnosti.

Protože zpracovatelé na stupni vševojskových armád nemají vždy k dispozici odborné nařízení nadřízeného náčelníka uvádím možné zaměření prvního nařízení náčelníka TAS frontu, včetně některých nových pohledů na místo a manévry armádami a frontovými prostředky, které byly procvičovány v uplynulém výcvikovém roce a budou předmětem pozornosti i v tomto roce.

První odborné nařízení bude zpravidla širší a bude vedle konkrétních úkolů k dané situaci obsahovat i záměr plnění úkolů tankového a automobilního technického zabezpečení v průběhu předpokládané bojové činnosti.

Z hlediska nových potřeb při obnovování bojeschopnosti a zvyšování spolehliv-

vosti techniky může být toto nařízení zaměřeno na tyto úkoly a oblasti:

— Stanovení hlavního zaměření činnosti prostředků TATZ. Zpravidla budeme požadovat zabezpečit silami vojsk všechny běžné opravy. Kromě toho musíme využít každé příležitosti ke středním opravám tankové techniky.

— Přidělení pojízdných prostředků technického zabezpečení ze stupně frontu. Prostředky tankového a automobilního technického zabezpečení vševojskové armády se zpravidla posílují jednou jednotkou pro odsun tankové techniky a jednou jednotkou odsunu automobilní techniky. Kromě toho, v závislosti na směru a úkolu, je může front posílit jednotkou pro opravy tankové techniky, popř. i dalšími prostředky.

— Možnosti posílení kapacit vojsk v pohraničních oblastech teritoriálními prostředky.

— Hlavní opatření v přípravě techniky před zahájením bojové činnosti. Důraz klademe na technické ošetření číslo 1 nebo číslo 2, popř. vybraných úkolů, obnovu zásob kilometrů kolejových pásů, dokončení běžných a středních oprav a odsun techniky do generální opravy, nebo neopravitelné do opravářských závodů.

Při přípravných opatřeních před vyhlášením plně bojové pohotovosti může náčelník TAS frontu se souhlasem velitele frontu upřesnit rozsah vyvádění plukovních a divizních prostředků při bojovém poplachu, tak, abychom zabezpečili dokončení maximálního počtu oprav. Současně rámcově stanoví jejich připojení k hlavním silám — zpravidla do vyřazení svazku z prostoru soustředění po bojovém poplachu.

— Zvláštnosti tankového a automobilního technického zabezpečení krytu státních hranic, které vyplývají z konkrétní technické situace vojsk. Důraz klademe na předpusnutí prostředků za prapory prvního sledu a zabezpečení prvosledových pluků pohotovostními vyprošťovacími skupinami divizí.

— Pokyny pro zabezpečení přesunů z vyčkávacích prostorů z větší hloubky (druhosledové svazky). Činnost technických uzávěr svazků zpravidla usměrníme tak, aby vydělené prostředky zabezpečily technickou pomoc a opravy v maximálním rozsahu. Ovšem při plnění bližšího úkolu svazku musíme začlenit do hlavních sil technické opravy.

— Opatření k údržbě techniky v průběhu operace. Zpravidla půjde o každodenní ošetřování techniky s důrazem na

doplnění PHM a munice, ošetřování kolejových pásů a odstranění závad. Technické ošetřování bude probíhat organizovaně, po etapách, při opravách na SPT, u druhých sledů a záloh podle možnosti po jednotkách. Pozornost soustředíme na úkony a operace zabezpečující bezporuchový chod motorů, směrového a pohybového ústrojí, výměnu opotřebovaných pásů, přípravu prostředků k brodění, plování a jízdu pod vodou.

— Zámysl manévru vojskovými prostředky tankového a automobilního technického zabezpečení svazků, armád a posilových prostředků.

V současné době zaměřujeme pozornost na procvičování tankového a automobilního technického zabezpečení při členění prostředků svazků na dva sledy.

První sled za pluky prvního sledu k poskytování pomoci plukům a k rozvíjení divizních SPT (shromaždišť poškozené techniky). Prvé SPT plánujeme v prostorech přechodu na zteč, kde bude většina tankové techniky.

Druhý sled divizních prostředků bude za druhým sledem divize v pohotovosti k rozvíjení činnosti na divizních SPT, účasti na odstranění následků ZHN a k vyslání opravárenských skupin k opravám na místě poškozené techniky.

Činnost technických oprav organizujeme tak, aby byla plně využita jejich kapacita a co nejméně techniky bylo předáno k vojskové opravě vyšším stupňům. Poškozenou techniku odsunujeme na divizní SPT a do prostorů uskupení poškozené techniky na odsunových osách. Odsunové osy určuje svazek od každého útvaru na divizní SPT.

Z časového hlediska předpokládáme soustředění hlavních sil prostředků v prostorech svazků zpravidla do zahájení úkolů příštího dne.

Ve vševojskové armádě vytváříme z organických a posilových prostředků rovněž dva sledy. Prvosledové prostředky členíme ve skupinách za každou divizi prvního sledu zpravidla v síle jedné čety frontové odsunové jednotky a jedné roty posilového frontového útvaru pro opravy tankové techniky, popř. opravářského armádního prostředku. Zbytek tvoří druhý sled armádních prostředků tankového a automobilního technického zabezpečení.

Armádní prostředky zpravidla zabezpečují běžné a střední opravy tankové techniky a běžné opravy automobilní techniky. Neopravenou techniku soustředíme na armádních shromaždištích poškozené techniky. Osádky poškozené techniky opravo-

vané na armádním stupni ponecháme u techniky, od techniky předávané frontovým prostředkům budeme osádky zpravidla odeslat k organickým svazkům.

Opravenou techniku vracíme armádními (posilovými) prostředky organickým svazkům.

Neopravitelnou tankovou a automobilní techniku vojsk, která vyžaduje generální opravy zpravidla soustředíme na armádních shromaždištích poškozené techniky, nebo v prostorech 5–10 km od vhodných nakládacích železničních stanic. Upřesníme i problematiku těžení náhradních dílů — zásadně pouze z nenávratně zničené tankové a automobilní opravy.

— Stanovení prostorů frontových shromaždišť poškozené techniky — jejich první zasazení, frontových odsunových os, železničních stanic k odsunu techniky v závislosti na konkrétní situaci.

— Stanovení zásad zásobování náhradními díly z polních skladů všech stupňů. Konkrétně upřesňujeme zejména výdej z frontových skladů, u tankového materiálu zpravidla až z D4 na D5, u automobilního materiálu z D5 na D6. Náčelník TAS frontu stanoví i postup zásobování automobilním materiálem pro typy povolávané z národního hospodářství, zpravidla cestou teritoriálních vojenských okruhů z krajských skladů Mototechny.

— Stanovení způsobů hlášení a dalšího informačního systému k TAS frontu.

Z takto obsahově zaměřeného odborného nařízení můžeme vycházet při zpracování odborných nařízení ze stupně armády, samozřejmě doplněné konkrétními údaji z námětu podle předpokládaného vývoje cvičení a konečných cílů tankového a automobilního technického zabezpečení.

Vhodným pomocným řídicím dokumentem je **plán řízení rozhodčí služby**. Jeho obsah vychází z plánu řízení — části časového průběhu a obsahu etap — a je specifikovaný pro daný stupeň. Může být doplněn hlavními úkoly rozhodčí služby, podrobnější charakteristikou vývoje vševojskové situace, rozehrou ztrát, osnovou rozboru a dalšími výpisy z dílčího řízení cvičení odborného náčelníka.

**Grafická část** dílčího plánu (zpravidla na mapě) je velmi účelný dokument, který slouží k prostorovému a časovému ujasnění celé problematiky, informací velitelů řídicího cvičení a nadřazenému náčelníku služby, přípravě rozhodčí služby, řízení TATZ cvičení a přípravě kvalifikačního rozboru.

Pro získání uceleného pohledu na procvičované úkoly je vhodné tyto úkoly

textovou formou konkretizovat v závislosti na daném prostoru a čase (např. v prostoru plánované zastávky uvést konkrétní úkoly, které budeme sledovat a popř. prosazovat jejich vykonání, totéž u výchozího prostoru ke cvičení, prostorech rozmístění, ve shromaždištích a hnízdech poškozené techniky apod.).

Z hlediska řízení divizního taktického

cvičení v oblasti tankového a automobilního technického zabezpečení celá problematika navazuje na předchozí úvahy a některé momenty v nich již byly obsaženy. Protože však vlastní činnost je velmi široká, různorodá a přináší i určitý soubor poznatků a zkušeností z praxe, chci se k těmto otázkám vrátit v samostatném článku.

Příprava taktického cvičení ve všech oblastech a tedy i na úseku tankového a automobilního technického zabezpečení je složitá a má-li vytvořit vysoké kvalitativní předpoklady pro procvičení všech cílů a úkolů, je i organizačně a metodicky velmi náročná. Zásluhou zodpovědných a pro věc zapálených soudruhů na štábech vševojenských armád a vojenských okruhů mohl jsem jejich zkušeností uvést pro potřebu všech, kteří s těmito otázkami přicházejí do styku. Při vlastním využívání těchto poznatků budeme specifikovat otázky řádů a předpisů ČSLA, které musíme dodržet a zabezpečit jejich vysokou kvalitu. Ostatní otázky, které vyplývají ze zkušeností zpracovatelů a řídicích funkcionářů, bude třeba vhodným způsobem dále rozvíjet.